

WAS HET “SPAANS HUISJE” DAN WEL ZO HISTORISCH OM HET TE BESCHERMEN ?

door Ivan VAN HYFTE

2 juli 2001. Vóór het zogenaamd Spaans Huisje, Christinastraat 67, niets dan lachende gezichten van de Oostendse gidsenkring Lange Nelle. Hun voorzitter, Marc LOY, ontvangt van schepenen van cultuur, Johan VERSTREKEN, de sleutels van hun nieuwe thuis dat hoegenaamd niet Spaans is. De verwoestende gevolgen van drie jaar Spaanse belegering zijn voldoende gekend. Over de authenticiteit van een Oostenrijks woon-huisje, omwille van het jaar 1741 op de gevel, heb ik grote twijfels. En “een armtierige visserswoning” kan nog net in een Oostends blunderboek.

Daarom een persoonlijke poging tot herschrijven van een stukje Bokrijk.

* * *

De oudste sporen van bewust huisje heb ik teruggevonden in de Volkstelling van 1814 (1). De Fransen die de huisnummering hadden ingevoerd, eind 18^e eeuw, gaven nummer 55 aan een “magazijn en winkel van M. PAULUS, meester-schoenmaker, gelegen in de Kerremelkstraat. Die Oostendenaar van afkomst woonde in de Witte Nonnenstraat nr. 12 waar hij in diezelfde bron vermeld staat als “eigenaar-laarzenmaker, 46 jaar”. Uit de Nederlandse periode (1815-1830) hebben we dan weer een kaart (2), opgemaakt door “den heer VANDEWATER, landmeter der 1^e klasse”. Hierop is duidelijk te zien dat van een particulier huisje nog geen sprake is. Dit wordt bevestigd door eenzelfde tekening uit 1835 (3) waarop de kadastrale oppervlakte van het pand toen nog steeds deel uitmaakte van een complex gelegen op de Z.W. hoek van de Witte Nonnenstraat en de Kerremelkstraat. Eigenaars ervan waren dezelfde Martin Pieter PAUL en zijn echtgenote Johanna Maria LENANCKER.

Het is moeilijk te achterhalen wanneer precies, maar zeker is dat dit geheel tussen 1835 en 1843 in twee delen gesplitst werd. Bewijs hiervoor is de verkoop van het goed door het echtpaar PAUL op 13 november 1843 (4) aan Maria SPILLIAERT (5), een “winkelierige” en weduwe van Antoine VAN MOURIK. Zij koopt de twee huizen voor de ronde som van 11.000 Fr. Vooreerst het huis nr. 12 “...ten zuidzyde van de Witte Nonnenstraat” dat ze vóór de koop al bewoonde (= hoekhuis) en vervolgens het huis nr. 55 “...ten westzyde van de Kerremelkstraat...”, bewoond door de weduwe BARRAT (= het “Spaans Huisje”).

Bij Maria's overlijden op 18 juni 1867 komen haar twee panden toe aan Marie, Cornélie en Emilie VAN MOURIK, “modistes” in Oostende. Emilie sterft eerst (25.05.1893), tien jaar later Cornélie (22.04.1903) en de laatst overblijvende zus verkoopt (6) op 29 augustus 1903 beide goederen voor 40.000 fr. aan twee brouwers : Leopold DESWAEF, echtgenoot van Sylvie VANHUELE en Edgard DESWAEF, echtgenoot van Rose FEYS (7).

In 1906 wordt het hoekhuis Witte Nonnenstraat-Christinastraat opgesplitst in twee wooneenheden en van het “Spaans Huisje” verandert alleen het uitzicht van het koertje (8). Dankzij een merkwaardige foto in “Oud Oostende in beeld – 2” (9) weten we dat Charles VANDEWALLE en Octavie LEFEVERE er in 1910 een wasserijtje uitbaatten. Links van de deur zie je een uithangbord met erop volgende tekst : “Hier wascht en strykt men. Ici on lave et on repasse glaçage”.

Op 20 december 1929 gebeurt een deling ten gunste van Edgard DESWAEF, junior. In de akte staat het huisje Christinastraat 67, amper 57 m² groot vermeld als “...winkel, keuken, koer en W.C.; 1e verdieping : één slaapkamer en één bergplaats; erboven een zolder...” (10). Wat sommigen ook beweren, niet als café, wat het trouwens nooit is geweest. Het hoekhuis ernaast nr. 65 was dat wel.

Oudere Oostendenaars bevestigden me dat tot vóór de Tweede Wereldoorlog er inderdaad een handeltje was dat je van op straat niet eens kon zien. In het donker van de keuken werden carnavalsmaskers, snoep, kerstmateriaal of klein speelgoed verkocht.

Op 1 juli 1947 werd het toegewezen aan handelaar Maurice MUNSTER en zijn echtgenote Marie Rose DESWAEF. In de opgave (11) vormen de drie huizen nóg steeds één eigendom. In 1969 sterft in twee maanden tijd het echtpaar en de eigendommen gaan over op de kinderen. Bij K.B. van 22 september 1981 wordt het "Spaans Huisje" beschermd als monument en (voorlopig) van de sloophamer gered. Nog geen jaar later verkopen de kinderen MUNSTER het pittoreske gebouwtje aan Stad Oostende die er een sociale en culturele bestemming wenst aan te geven.

Op 27 oktober 1982 komt Monumenten en Landschappen langs en vindt de renovatie een delicate aangelegenheid vermits de verkrotting al aan de gang is. Ook stadsarchitect J. LEWYLLIE heeft zo zijn mening en in een verslag van 19 oktober 1983 stelt hij een vergevorderde staat van verval vast. Hij stelt voor alles af te breken en de gevelstenen samen met de gave gedeelten van de kapconstructie te hergebruiken. Het Schepencollege geeft op 7 mei 1984 zijn goedkeuring tot afbraak. Schepen Jan CHRISTIAENS was van oordeel dat, vermits rechts naast het "monumentje" een appartementsgebouw werd opgetrokken, de gemene muur het enorme gewicht niet kon ondersteunen. De persoonlijke toelating van PVV-minister POMA ondersteunde de sloop.

Het Bredens afbraakbedrijf VERSLUYS klaarde de klus. Alles wordt gefotografeerd en op plan uitgezet; de afgebroken stenen worden genummerd en daarna gestapeld in de kelders van de Consciencschool. Een braakliggend terrein is een beschermd monument.

Meer dan 15 jaar is Christinastraat 67 een gapende bres tot het Oostends stadsbestuur aan N.V. Aannemersbedrijf Woudenberg uit Brugge de opdracht geeft de woning te reconstrueren, met het gekende resultaat tussen de aanpalende hoogbouw.

VERWIJZINGEN :

- (1) R. ROTSAERT en R.L. DEWULF-HEUS; Volkstelling 1814, deel XIII Stad Oostende, p. 35 en p. 108.
- (2) Kadaster-archief West-Vlaanderen. "Stad van Oostende, gezegd d'oude stad 4e Blad".
- (3) Kadaster-archief West-Vlaanderen, art. 490 A 988. Met dank aan de heren LARNOU en BERTON;
- (4) R.A. Brugge, Depot notaris Felix VAN CAILLIE, akte nr. 2881.
- (5) Maria SPILLIAERT ° Oostende 26.09.1795 + Oostende 18.06.1867 was de overgroottante van kunstschilder Léon SPILLIAERT. Zie Computergegevens VVF Oostende (met dank aan de heer André VAN CAILLIE).
- (6) R.A. Brugge, Depot notaris Emile VAN CAILLIE, akte nr. 5805.
- (7) Opvallend hoeveel Oostendse families en beroepen aan elkaar gelieerd zijn. De grootmoeder van Léon SPILLIAERT, langs vaders zijde, was ook een DESWAEF. En de families FEYS en DESWAEF hadden vóór 1914 al een brouwerij.
- (8) Kadasterarchief West-Vlaanderen, schets 1906/17, kad. Nr. A 988^G.
- (9) A. VAN CAILLIE "Oud Oostende in beeld" deel 2, nr. 95.
- (10) Notariaat VAN CAILLIE. Met dank aan de heer JODTS die me er op wees hoeveel cafés de familie DESWAEF-FEYS wel hadden. In die ene akte alleen al was sprake van herbergen in de Christinastraat nr. 65 en nr. 22, de hoek Vandycckstraat/Torhoutsesteenweg nr. 31, Schipperstraat nr. 12, Capucijnenstraat nr. 8, Sint Jorisstraat nr. 17, de hoek Ruimer- of Beerputtenstraat (= Sint Janstraat), en de Oogststraat nr. 81 (= Leeuwerikenstraat).
- (11) Kadasterarchief West-Vlaanderen, opgave 1947/116 art. 7900.